

FIȘA DISCIPLINEI
ANUL UNIVERSITAR
2024-2025

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Doctrină, Hermeneutică și Istorie Bisericească

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	„Expresii trinitare” vetero-testamentare în Sfânta Scriptură		2.2. Cod disciplină	OMR0004			
2.3 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian						
2.4 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Pașca-Tușa Stelian						
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	2	2.7 Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8 Regimul disciplinei	DA

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					72
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					38
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități...					0
3.7 Total ore studiu individual	144				
3.8 Total ore din planul de învățământ	56				
3.9 Total ore pe semestru	200				
3.10 Numărul de credite	8				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Nu este cazul
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Informații fundamentale despre conținutul Vechiului Testament și despre viziunea ortodoxă asupra scopului interpretării Sfintei Scripturi. Cunoașterea și capacitatea de aplicare a principiilor de interpretare patristice, iudaice, moderne pe textul Sfintei Scripturi. Cunoașterea temelor de teologie biblică a Vechiului Testament.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate) În cazul referatelor, plagiatul și fraudă conduc la anularea lucrărilor în cauză și implicit la necesitatea refacerii lor în vederea promovării
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze o bună cunoaștere a principiilor hermeneutice patristice, iudaice și moderne. • Să dispună de competențe exegetice fundamentate pe tradiția interpretării patristice a Sfintei Scripturi • Să demonstreze competențe reale de actualizare a mesajului biblic în vederea transmiterii lui înspre contemporani. • Să dispună de aptitudini dialogic irenice. • Să demonstreze capacitatea practică de sistematizare și sinteză.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze capacitatea de conexare a cunoștințelor dobândite în cadrul cursului cu ansamblul disciplinelor studiate, precum și cu activitatea profesională pe care urmează să o desfășoare. • Să demonstreze capacitatea de a crea și a conduce un atelier de interpretare și de dialog pe teme biblice vechitamentare. • Să demonstreze capacitatea de sistematizare și actualizare a conținutului învățării.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Introducerea studentului în sfera textelor scripturistice vechitamentare cu relevanță trinitară. • Cunoașterea și aplicarea tradiției exegetice patristice și iudaice cu privire la textele propuse spre analiză în cadrul cursului. • Exersarea aptitudinilor exegetice specifice exegezei biblice patristice și iudaice. • Dezvoltarea capacităților de realizare și conducere a unui dialog iudeo-creștin.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea studentului în identificarea modalităților de aplicare a principiilor interpretative și a modalităților de actualizare a conținutului Scripturii pentru contemporaneitate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Cursul 1 Introducere în hermeneutică: scopul și metodele hermeneuticii; principii hermeneutice fundamentale (BRECK p. 33-38; GADAMER – <i>introducere</i>)	prelegere, discuție colectivă	2 ore fizice
Cursul 2 Hermeneutica patristică; Sfântul Ioan Gură de Aur (BRECK p. 53-100)	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 3 Limbajul simbolic (prefigurativ și tipologic); relația tip-antitip (BRECK p. 39-52; VASILE cel Mare p. 45-48)	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 4 Monoteism radical și prefigurare trinitară în scrierile vetero-testamentare (BRECK p. 19-23; VASILE cel Mare p. 59-62)	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 5 Relevanțe trinitare în Pentateuh; abordare exegetică a pasajelor: Fac. 1, 26-27, Fac. 3, 22; Fac. 11, 7. (IOAN HRISOSTOM I p. 98-127; 207-220; IOAN HRISOSTOM II p. 62-117)	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 6 și 7 Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări	prelegere, discuție colectivă, analiză pe	4 ore fizice

exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Fac. 3, 15; Fac. 22, Fac. 14, 18-20, Fac. 28, 12-22; Ieș. 3, 1-3; Ieș. 12; Num. 21, 6-9 ș. a. (NEAGA p. 8-23)	text	
Cursul 8 Malak Yahve, Malak panim – îngerul Domnului (BOBRINSKOY p. 24-28; NEGOIȚA – cap. <i>Malak Yahve</i>)	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 9 Davar – Cuvântul lui Dumnezeu în Pentateuh și în scrierile profetice. Reper exegetic: Is. 55, 10-11 (BOBRINSKOY p. 28-45)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 10 Ebed Yahve – exprimări mesianice în cărțile profetice (NEAGA p. 49-135)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 11 Ruah Elohim, Ruah Yahve în Pentateuh; Facerea 1, 2; Abordare exegetică a pasajelor cu relevanță pnevmatologică. Relația cu Noul Testament (BRECK p. 275-293; VASILE cel Mare p. 51-56)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
Cursul 12 și 13 Ruah Elohim– energie sau prezență personală în scrierile profetice? Reper exegetic la Iez. 37; Is. 61, 1; Ioil 3. (VASILE CEL MARE p. 15-92)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	4 ore fizice
Cursul 14 <i>Concluzii formale: Taină și cunoaștere - Dumnezeuul treimic în Pentateuh și scrierile profetice</i> (BOBRINSKOY p. 63-66)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Seminarul 1 Introducere în hermeneutică: scopul și metodele hermeneuticii; principii hermeneutice fundamentale (BRECK p. 33-38; GADAMER – <i>introducere</i>)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 2 Hermeneutica patristică; Sfântul Ioan Gură de Aur (BRECK p. 53-100)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 3 Limbajul simbolic (prefigurativ și tipologic); relația tip-antitip (BRECK p. 39-52; VASILE cel Mare p. 45-48)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 4 Monoteism radical și prefigurare trinitară în scrierile vetero-testamentare (BRECK p. 19-23; VASILE cel Mare p. 59-62)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 5 Relevanțe trinitare în Pentateuh; abordare exegetică a pasajelor: Fac. 1, 26-27, Fac. 3, 22; Fac. 11, 7. (IOAN HRISOSTOM I p. 98-127; 207-220; IOAN HRISOSTOM II p. 62-117)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 6 și 7 Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Fac. 3, 15; Fac. 22, Fac. 14, 18-20, Fac. 28, 12-22; Ieș. 3, 1-3; Ieș. 12; Num. 21, 6-9 ș. a. (NEAGA p. 8-23)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 8	discuție colectivă,	4 ore fizice

Malak Yahve, Malak panim – îngerul Domnului (BOBRINSKOY p. 24-28; NEGOIȚĂ – cap. <i>Malak Yahve</i>)	lucru individual asistat	
Seminarul 9 Davar – Cuvântul lui Dumnezeu în Pentateuh și în scrierile profetice. Reper exegetic: Is. 55, 10-11 (BOBRINSKOY p. 28-45)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 10 Ebed Yahve – exprimări mesianice în cărțile profetice (NEAGA p. 49-135)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 11 Ruah Elohim, Ruah Yahve în Pentateuh; Facerea 1, 2; Abordare exegetică a pasajelor cu relevanță pnevmatologică. Relația cu Noul Testament (BRECK p. 275-293; VASILE cel Mare p. 51-56)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice
Seminarul 12 și 13 Ruah Elohim– energie sau prezență personală în scrierile profetice? Repere exegetice la Iez. 37; Is. 61, 1; Ioil 3. (VASILE CEL MARE p. 15-92)	discuție colectivă, lucru individual asistat	4 ore fizice
Seminarul 14 <i>Concluzii formale: Taină și cunoaștere - Dumnezeuul treimic în Pentateuh și scrierile profetice</i> (BOBRINSKOY p. 63-66)	discuție colectivă, lucru individual asistat	2 ore fizice

9. Bibliografie

Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quaeanteacooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahleediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperatibus H. P. Ruger et J. Zieglerediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

Resurse patristice și iudaice:

1. NEUSNER, Jacob, *The Babylonian Talmud: A Translation And Commentary*, 22 vol., Hendrickson, Peabody, 2006.
2. ORIGEN, *Omilii, comentarii și adnotări la Geneză*, trad. de Adrian Muraru, Ed. Polirom, Iași, 2006.
3. PHILON D'ALEXANDRIE, *De Opificio Mundi*, introduction générale par Roger ARNALDEZ, professeur à l'Université de Lyon; introduction, traduction et notes par R. ARNALDEZ, collection «Œuvres de Philon d'Alexandrie» N° 1, Editions du Cerf, Paris, 1961.
4. PHILON din Alexandria, *Comentariu alegoric al Legilor sfinte după lucrarea celor șase zile*, trad. de Zenaida A. LUCA, Ed. Herald, București, 2006.
5. SF. GRIGORIE DE NYSSA, *Despre crearea omului*, în „PSB”, vol. 29, trad. de Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, EIBMO, București, 1982.
6. SF. IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Facere I-II*, în „PSB”, vol. 21-22, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1987, 1989.
7. Sf. VASILE cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, PSB 12, EIBMBOR, 1988.
8. SF. VASILE CEL MARE, *Omilii la Hexaemeron*, în „PSB”, vol. 17, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO,

București, 1986, pp. 69-180.

9. WILLIS, John R., ed., *The Teachings of the Church Fathers*, Herder & Herder, New York, 1966.

Lucrări de referință, comentarii biblice, studii:

1. CHIRILĂ, Ioan, *Fragmentarium exegetic filonian*, Ed. Limes, Cluj Napoca 2002.
2. CHIRILĂ, Ioan, *Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
3. JACOB, Edmond, *Théologie de l'Ancien Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955.
4. NEOIȚĂ, Athanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Sophia, București, 2004.
5. VON RAD, Gerhard, *Old Testament Theology, The Theology of Israel's Prophetic Traditions*, 2 vol., trans. by D. M. STALKER, SCM Press, London, 1998.
6. WESTERMANN, Claus, *Théologie de l'Ancien Testament*, trad. par Lore JEANNERET, Labor et Fides, Genève, 2002.
7. BOBRINSKOY, Boris, *Taina Preasfintei Treimi*, EIBMBOR, București, 2005.
8. BRECK, John, *Sfânta Scriptură în tradiția Bisericii*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
9. GADAMER, Hans Georg, *Adevăr și metodă*, Teora, 2001.
10. NEAGA, Nicolae, *Hristos în Vechiul Testament, Însemnări pe marginea textelor mesianice*, Sibiu, 1944.

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări.

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	• Competențe exegetice și de sinteză teologică a textului Vechiului Testament	Referat final	50%
	• Flexibilitate în aplicarea principiilor de interpretare și coerență în abordarea exegetic-teologică a unui text vechitestamentar. • Competențe de sistematizare tematică în domeniul etic (bioetic), pe baza Vechiului Testament.	Examinare finală orală	25%
11.5 Seminar/laborator	• Înțelegerea și însușirea problematicei tratate la curs și seminar.	Lucrări de seminar	25%
	• Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu teme teologice discutate.		
	• Flexibilitate în abordarea subiectelor propuse, coerență în abordarea		

	exegetic-teologică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.		
11.6 Standard minim de performanță			
Capacitatea de identificare și interpretare minimală a textelor vechitestamentare cu relevanță trinitară. Capacitatea de transmitere a cunoștințelor exegetice dobândite.			

Data completării

20.04.2024

Semnătura titularului de curs

Stelian P

Semnătura titularului de seminar

Stelian P

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

R. Ampeanu